

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10.01.2001, sp. zn. 5 Tvo 8/2001, ECLI:CZ:NS:2001:5.TVO.8.2001.1

Číslo: 41/2001

Právní věta:

Byla-li na obviněného podána obžaloba pro zvlášť závažný trestný čin (§ 41 odst. 2 tr. zák.), pak skutečnost, že soud prvního stupně jej uznal vinným jiným trestným činem, který není zvlášť závažným trestným činem, není překážkou prodloužení vazby obviněného až na dobu nepřesahující čtyři roky (§ 71 odst. 4 tr. ř.), pokud není vyloučeno, že čin může být posouzen jako zvlášť závažný trestný čin.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 10.01.2001

Spisová značka: 5 Tvo 8/2001

Číslo rozhodnutí: 41

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Vazba

Předpisy: 141/1961 Sb. § 71 odst. 3
4

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl stížnosti obžalovaných Ing. J. T. a Ing. J. H. proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 8. 12. 2000 sp. zn. 10 Ntv 16/2000 v trestní věci vedené u Krajského soudu v Hradci Králové pod sp. zn. 3 T 89/99.

Z odůvodnění:

Usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 8. 12. 2000 sp. zn. 10 Ntv 16/2000 byla podle § 71 odst. 3 tr. ř. prodloužena vazba obžalovaných Ing. J. T. a Ing. J. H. do 20. 4. 2001.

Proti tomuto usnesení podali oba obžalovaní v zákonné lhůtě stížnost. Obžalovaný Ing. J. T. ve stížnosti podané prostřednictvím svého obhájce namítá, že úvaha o jeho možném uprchnutí a o skrývání se je pouze formální. S ohledem na publicitu kolem této věci, podle jeho názoru, útěk nepřichází v úvahu, a pokud by k němu došlo, vyzněla by tato skutečnost v jeho neprospěch. Možnost posouzení předmětného skutku podle přísnějšího ustanovení považuje obžalovaný Ing. J. T. rovněž za

formální důvod, zdůrazňuje zásadu presumpce nevinny a připomíná význam nabídky svého slibu a záruky, kterou v minulosti učinil. Domnívá se, že při rozhodování o existenci důvodu vazby bylo opomenuto jeho řádné rodinné zázemí, velmi dobré hodnocení jeho osoby a negativní působení vazby na jeho zdravotní stav. Za nevěrohodné považuje tvrzení o možnosti využít kontakty s osobami v zahraničí k útěku.

Obžalovaný Ing. J. H. ve své stížnosti namítá, že v hlavním líčení před soudem prvního stupně byly zamítnuty jeho důkazní návrhy, a poukazuje na důvody, proč podal rozsáhlé odvolání proti rozsudku soudu prvního stupně. Dále zpochybňuje důvod vazby, protože v cizině zná jen čtyři osoby, a vzhledem k dalším skutečnostem považuje hrozbu svého útěku za nereálnou. Napadenému usnesení vrchního soudu obžalovaný Ing. J. H. vytýká, že se nezabývalo těmi skutečnostmi z obžaloby, které byly vyvráceny, nebo které je obžalovaný schopen vyvrátit. Obžalovaný nesouhlasí ani s důvody pro prodloužení vazby a poukazuje na datum 20. 4. 2001, dokdy byla jeho vazba prodloužena, a datum 22. 2. 2001, na kdy bylo nařízeno veřejné zasedání odvolacího soudu. Dále se domnívá, že může být v zájmu obžaloby, aby se nemohl vůbec obhajovat, přičemž k tomu má přispívat i nedostupnost jakékoli lékařské péče, protože možnost jejího poskytnutí považuje jen za formální. Podle názoru obžalovaného Ing. J. H. neměl Vrchní soud v Praze před vydáním napadeného usnesení dostatek času k důkladnému prostudování spisu. Obžalovaný rovněž zdůraznil platnost svých předchozích slibů dutých pro případ propuštění z vazby a učinil prohlášení, že se veřejného zasedání Vrchního soudu v Praze dne 22. 2. 2001 za všech okolností zúčastní bez ohledu na svůj zdravotní stav, protože je to více v jeho zájmu než v zájmu státu.

Oba obžalovaní s poukazem na důvody uvedené ve svých stížnostech požadují zrušení napadeného rozhodnutí a propuštění z vazby na svobodu.

Nejvyšší soud z podnětu podaných stížností podle § 147 odst. 1 tr. ř. přezkoumal správnost výroku napadeného usnesení, jakož i příslušnou část řízení, které mu předcházelo, a shledal, že stížnosti nejsou důvodné.

Pokud jde o správnost výroku napadeného rozhodnutí a příslušné části řízení, jež mu předcházelo, z předloženého trestního spisu Krajského soudu v Hradci Králové sp. zn. 3 T 89/99 Nejvyšší soud především zjistil, že návrh na prodloužení vazby byl u ohnu obžalovaných podán včas v souladu s ustanovením § 71 odst. 6 tr. ř. předsedou jiného senátu Vrchního soudu v Praze, tedy osobou k tomu oprávněnou podle § 71 odst. 5 tr. ř., neboť v době podání návrhu probíhá řízení právě před uvedeným soudem. Obžalovaný Ing. J. T. byl vzat do vazby usnesením Okresního soudu v Pardubicích ze dne 25. 9. 1997 sp. zn. Nt 254/97 z důvodů uvedených v § 67 písm. a), b) tr. ř. v tehdy platném znění, a to s účinností od 24. 9. 1997. Obžalovaný Ing. J. H. byl vzat do vazby usnesením Okresního soudu v Hradci Králové ze dne 5. 8. 1998 sp. zn. Nt 1035/98 z důvodů uvedených v § 67 písm. a), b) tr. ř. v tehdy platném znění, a to s účinností od 4. 8. 1998. Oba obžalovaní jsou nyní ve vazbě z důvodu uvedeného v § 67 odst. 1 písm. a) tr. ř. Rovněž ostatní okolnosti, jak byly ohledně dosavadního průběhu trestního stíhání obviněných podrobně popsány v odůvodnění napadeného usnesení, odpovídají obsahu předloženého trestního spisu.

Na oba obžalované byla podána obžaloba pro trestné činy nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 odst. 1, odst. 2 písm., a), odst. 3 písm. b) tr. zák., ve znění účinném do 30. 6. 1998, a na obžalovaného Ing. J. H. též pro pokus trestného činu nedovolme výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 8 odst. 1 a § 187 odst. 1, odst. 3 písm. h) tr. zák., ve znění účinném do 30. 6. 1998. Podstata společné trestné činnosti měla podle obžaloby spočívat v tom, že se obžalovaní podíleli na výrobě a vývozu nejméně 55 kg syntetických drog a nejméně 30 tun chemické látky označené jako prekursor a použité k výrobě stejných drog. O této obžalobě rozhodl Krajský soud v Hradci Králové po provedeném hlavním líčení rozsudkem ze dne 30. 10. 2000 sp. zn. 3 T 89/99 tak, že oba obžalované jako spolupachatele podle § 9 odst. 2 tr. zák. uznal

vinnými trestným činem nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 188 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák., ve znění účinném do 30. 6. 1998, a obžalovaného Ing. J. H. navíc pokusem trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 8 odst. 1 a § 187 odst. 1 tr. zák., ve znění účinném do 30. 6. 1998. Každému z obžalovaných byl za to uložen nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání 5 let se zařazením k jeho výkonu do věznic s dozorem a dále trest zákazu činnosti v trvání 5 let. Věc se nyní nachází ve stadiu řízení před Vrchním soudem v Praze, který bude jako soud odvolací projednávat odvolání podané státním zástupcem v neprospěch obou obžalovaných a odvolání podaná oběma obžalovanými. Veřejné zasedání Vrchního soudu v Praze k projednání těchto odvolání bylo nařizováno na den 22. 2. 2001.

S postupem Vrchního soudu v Praze vyjádřeným v napadeném usnesení lze souhlasit, jestliže u obžalovaných Ing. J. T. a Ing. J. H. konstatoval existenci důvodu vazby podle § 67 odst. 1 písm. a) tr. ř., který je předpokladem pro možnost prodloužení vazební lhůty na dobu přesahující 2 roky, přičemž vrchní soud uvedl, z jakých skutečností tento závěr dovozuje.

Protože skutkové okolnosti, z kterých vyplývá důvod vazby obou obžalovaných podle § 67 odst. 1 písm. a) tr. ř., velice podrobně popsal a vyložil v napadeném usnesení Vrchní soud v Praze, Nejvyšší soud se s nimi ztotožňuje a neshledává nic, co by existenci důvodu vazby zpochybňovalo. K námitkám uvedeným ve stížnostech obžalovaných Nejvyšší soud dodává, že podle obžaloby je proti nim nadále vedeno řízení pro trestný čin podle § 187 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. b) tr. zák., ve znění účinném do 30. 6. 1998, s trestní sazbou od osmi do dvanácti let odnětí svobody. Tato právní kvalifikace zároveň ve smyslu § 71 odst. 4 tr. ř. odůvodňuje možnost prodloužení vazby u obviněného Ing. J. T. na dobu nepřevyšující čtyři roky, neboť oba obžalovaní jsou obžalobou stíháni pro zvlášť závažný trestný čin uvedený v § 41 odst. 1 tr. zák. (tj. úmyslný trestný čin, na nějž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně 8 let), třebaže Krajský soud v Hradci Králové použil v citovaném rozsudku mírnější právní kvalifikaci. Státní zástupce totiž proti rozsudku podal odvolání v neprospěch obou obžalovaných, proto nelze vyloučit možnost zpřísnění právní kvalifikace i uložených trestů. I tak byly oběma obžalovaným vyměřeny soudem prvního stupně tresty odnětí svobody na samé horní hranici jím použité trestní sazby, tedy v trvání 5 let. Tyto skutečnosti zároveň způsobují, že hrozba uložení vysokého trestu oběma obžalovaným ve smyslu § 67 odst. 1 písm. a) tr. ř. se stala reálnou, byl rozsudek soudu prvního stupně není pravomocný a bude přezkoumáván též z podnětu odvolání obou obžalovaných. Uvedená hrozba ve spojení se skutečností, že oba obžalovaní mají kontakty na osoby v zahraničí, přičemž jde o osoby, které se měly podílet na stíhané trestné činnosti, tedy vyvolává reálnou obavu, že by se obžalovaní mohli skrývat, a to i pobytem v cizině, aby se vyhnuli hrozícímu vysokému trestu odnětí svobody.

Nejvyšší soud však tímto rozhodnutím nemůže řešit otázku viny obou obžalovaných ani jejich námitky směřující k průběhu dokazování a ke skutkovým a právním závěrům. K prodloužení vazby postačuje důvodné podezření z toho, že se obžalovaní trestných činů dopustili, což zatím nebylo vyvráceno, jak vyplývá též z rozhodnutí soudu prvního stupně. Argumentem pro jejich propuštění z vazby nemůže být ani případný zhoršený zdravotní stav obžalovaných, neboť je povinností vězeňské služby zajistit jim zdravotní péči ve vězeňském zdravotním zařízení a v případě potřeby též v léčebném zařízení mimo vězeňskou službu. Rozhodnutí o způsobu a místě léčení je ovšem v pravomoci příslušných lékařů, a nikoli orgánů činných v trestním řízení. Proto zdravotní stav obžalovaných, pokud nemá vliv přímo na existenci vazebních důvodů, není hlediskem, k němuž by se mohlo přihlížet při rozhodování o jejich stížnostech proti usnesení o vazbě (viz rozhodnutí pod č. 16-II/1991 Sb. rozh. tr.). Primárním účelem vazby jako zajišťovacího institutu totiž je, aby byli obžalovaní k dispozici orgánům činným v trestním řízení pro úspěšné a co nejrychlejší provedení úkonů trestního řízení a případně i pro výkon uloženého trestu, budou-li pravomocně odsouzeni.

Rozhodnutím o vazbě však není nijak presumováno rozhodnutí o vině a trestu obžalovaných, protože tyto otázky jsou předmětem samostatného posuzování nezávisle na skutečnosti, zda se obžalovaní

nacházejí ve vazbě či nikoli. Na druhé straně má vazba obžalovaným zabránit v jednání předpokládaném v ustanovení § 67 odst. 1 písm. a) tr. ř., proto její důvodnost není podmíněna důkazy, že si obžalovaní tímto způsobem již skutečně počínali, ale postačí k tomu hrozba taková možnosti, která je zatím u obžalovaných Ing. J. T. a Ing. I. H. z výše uvedených důvodů opodstatněná.

Pokud jde o podmínky podle § 71 odst. 3 tr.ř. pro prodloužení vazby na dobu přesahující dva roky, Nejvyšší soud souhlasí se závěry napadeného usnesení Vrchního soudu v Praze, že obtížnost věci je daná především závažností projednávané trestné činnosti a složitosti prováděného dokazování. V této souvislosti považuje Nejvyšší soud za důvodný poukaz na nesnáze při opatrování některých důkazů, především pak v souvislosti s nutností opatřovat a provádět řadu důkazů v zahraničí cestou právní pomoci, což je v předmětné věci objektivně existujícím faktem. Proto lze uzavřít, že trestní stíhání obžalovaných v posuzované věci nebylo možno ze závažných důvodů ukončit ani v již jednou prodloužené lhůtě vazby přesahující zákonnou dvouletou dobu vazby. Přitom Nejvyšší soud nezjistil žádné zbytečné průtahy v řízení, které by snad byly způsobeně nečinností orgánů činných v trestním řízení, tedy v posuzovaném období zejména nečinností soudu. Je sice pravda, že trestní věc obžalovaných Ing. J. T. a Ing. I. H. byla již dříve odvolacím soudem vrácena soudu prvního stupně za účelem doplnění dokazování, a tím se částečně oddálilo její meritorní rozhodnutí. Podle přesvědčení Nejvyššího soudu však k tomu došlo mimo jiné proto, aby byly objasněny všechny skutečnosti důležité pro rozhodnutí, zda a do jaké míry jsou obžalovaní za stíhanou trestnou činnost trestně odpovědní zejména z hlediska správné právní kvalifikace. Navíc je též v zájmu obžalovaných, aby věc byla dostatečně objasněna ze všech hledisek potřebných pro spravedlivé rozhodnutí včetně posouzení jejich obhajoby. To platí tím spíše, že rozsah, následky a právní kvalifikace trestné činnosti, pro kterou jsou oba obžalovaní stíháni, podmiňují trestní sazbu s hrozbou uložení vysokého trestu odnětí svobody.

Z toho rovněž vyplývá, že případným propuštěním obžalovaných Ing. J. T. a Ing. J. H. z vazby za uvedených okolností by mohlo být zmařeno nebo podstatně ztíženo dosažení účelu trestního řízení ve smyslu § 71 odst. 3 tr. ř. Jak již bylo konstatováno, u obou obžalovaných Vrchní soud v Praze právem shledal důvod vazby podle § 67 odst. 1 písm. a) tr. ř., jehož charakter a skutečnosti, kterými je vyvolán, takovou obavu dostatečně odůvodňují. Vzhledem k okolnostem projednávané trestné činnosti, zejména ke způsobu, jakým měla být provedena, k její závažnosti a k následkům, které měli obžalovaní způsobit, je zřejmé, že další trvání vazby obžalovaných je nezbytně též k dosažení účelu trestního řízení podle § 1 odst. 1 tr. ř., protože to vyžaduje zájem na náležitém zjištění trestného činu, na potrestání jeho pachatele a na předcházení trestné činnosti. Dosažení tohoto účelu by nebylo možné za situace, jestliže je zde obava, že by obžalovaní mohli uprchnout nebo se skrývat, aby se tak trestnímu stíhání nebo hrozícímu trestu vyhnuli.

Prodloužení vazby obou obžalovaných do 20. 4. 2001 lze považovat za dobu nezbytně nutnou podle § 71 odst. 3 tr. ř. k tomu, aby mohl Vrchní soud v Praze jako soud odvolací prostudovat celý rozsáhlý spisový materiál, provést již nařízené veřejné zasedání, projednat podaná odvolání obou obžalovaných i státního zástupce a vyhotovit své rozhodnutí. Prodloužení vazební lhůty o necelé čtyři měsíce tedy plně odpovídá charakteru a časové náročnosti uvedených procesních úkonů, přičemž je nutné, aby měl odvolací soud určitou časovou rezervu též k případnému odročení veřejného zasedání a k písemnému vyhotovení rozhodnutí o podaných odvoláních.

Nejvyšší soud se nemohl v tomto řízení zabývat sliby, které již dříve učinili obžalovaní Ing. J. T. a Ing. J. H. v souvislosti se svými žádostmi o propuštění z vazby. O těchto jejich nabídkách již bylo totiž pravomocně rozhodnuto příslušnými usneseními soudů prvního a druhého stupně. Navíc Vrchní soud v Praze v napadeném usnesení nerozhodoval o žádosti obžalovaných o propuštění z vazby, kde by nabídka slibu mohla mít svůj význam, ale o prodloužení trvání vazby obžalovaných na dobu přesahující dva roky, kde slib učiněný za zmíněných okolností nemohl mít význam. Vzhledem k tomu Nejvyšší soud, který přezkoumával rozhodnutí uvedeného charakteru, neakceptoval ani slib

obžalovaného Ing. J. H. učiněný v podané stížnosti. Jeho přijetí v tomto řízení před Nejvyšším soudem nepřichází v úvahu, neboť je zde posuzována zákonnost napadeného rozhodnutí vrchního soudu podle stavu, který zde byl v době jeho vydání, a případné pozdější změny důvodnosti vazby jsou věcí rozhodnutí soudu prvního stupně nebo soudu odvolacího.

S ohledem na všechny uvedené skutečnosti rozhodl Nejvyšší soud o stížnostech obžalovaných Ing. J. T. a Ing. J. H, podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. tak, že nejsou důvodné. Proto nezbylo, než je zamítnout.